

Meddőségi, reprodukációs és örökbefogadási szaktanácsadó szakirányú továbbképzés Szakdolgozati követelmény

Előszó: a problématerületbe való bevezetés, a vizsgálat átfogó célja, a kutatói motiváció röviden.

Elméleti bevezetés: a vizsgált téma bemutatása, a vonatkozó elméletek, kutatások összefoglalása, értékelése, a vizsgálandó összefüggések konceptualizálása.

Céltűzések, hipotézisek: a munka céljainak pontos megfogalmazása, hipotézis-tesztelés esetén pedig az elméletileg megalapozott, empirikus próbán keresztül tesztelhető elvárások kimerítő leírása.

Módszer: a kutatási lépések, különösen is a vizsgált személyek, az alkalmazott eszközök és az empirikus adatgyűjtés menetének bemutatása. A feldolgozott esetek számának (adatbázisának) alkalmasnak kell lenni a hipotézis választott módszerrel történő vizsgálatára. A módszer rész dokumentálja azt is, hogyan tett eleget a vizsgálat a kutatásetikai követelményeknek (pl. tájékoztatott beleegyezés, visszalépés lehetősége, titoktartás, stb.)

Eredmények: az empirikus adatoknak a felhasznált módszerhez igazodó kvantitatív (vagy kvalitatív) bemutatása, mely leíró elemzéssel indul (vizsgált személyek jellemzői, mért változók megoszlása) és hipotézis-tesztelés esetén a statisztikai (vagy más módszerrel történő) eredmények közlésével zárul. Ha az adatfeldolgozás nem triviális (pl. tartalomelemzés, skálakészítés, jelentős adattranzformáció), akkor azt külön alfejezetben kell ismertetni.

Megvitatás, következtetések: az eredmények értelmezése, mely kitér a korábbi kutatásokkal való kapcsolatra, a vizsgálat által megválaszolt kérdésekre és felvetett új problémákra, illetve az elvégzett kutatás értékelése, erősségeinek és gyenge pontjainak bemutatása.

Eredetiségnyilatkozat

A belső címdalt követő oldal tartalmazza a hallgató eredeti aláírással ellátott, kötelező formátumú és tartalmú nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a munka saját szellemi terméke, illetve kollaboráció esetén részletezi annak résztvevőit és a résztvevők hozzájárulását a munkához. A nyilatkozat a <https://www.ppk.elte.hu/tanulmanyi/urlapok> weboldáról tölthető le. A szakdolgozat elkészítése során be kell tartani a hivatkozások és idézések szabályait. A plágiummal gyanúsítható szakdolgozat szerzője ellen a HKR és a vonatkozó intézeti szabályzatok alapján fegyelmi eljárás indítható.

Jegyzetek, hivatkozások

A szöveg közben valamennyi, nem a szerzőtől származó állításnál jelölni kell, kitől származik. Itt csak hivatkozni kell a forrásmunkákra (névvel és a publikáció évszámával), melynek pontos adatait az irodalomjegyzékben kell megadni.

Irodalomjegyzék

A hivatkozásokat és az irodalomjegyzéket az APA 6 közlési szabályai szerint kell elkészíteni (www.apastyle.org), ezt a mellékelt részletes útmutató is segíti. Az irodalomjegyzékben csak a törzsszövegben hivatkozott tanulmány szerepelhet.

Formai követelmények

Terjedelem

A szakdolgozat terjedelme a következőképpen elvárt: minimum 20, maximum 40 oldal irodalomjegyzék, ábrák és táblázatok, valamint mellékletek nélkül.

Betűtípus, betűméret, sortáv

Times New Roman, 12-es betűnagyság, 1,5-ös sortávolság.

Margók

Valamennyi margó esetében 2,5 cm.

Részletes követelmények, segítség a teljes tanulmány elkészítéshez

Az elméleti bevezetésről részletesebben

A témára vonatkozó elméleti összefoglalót fontos kiegészíteni a kutató által vizsgált kérdés bemutatásával és a vizsgált jelenség konceptualizálásával. A cél a vizsgált területen folytatott elmélyült, a korábbi eredményeket értékelő, saját szakmai álláspontot kialakító szakirodalmi tájékozódás bemutatása, a vizsgált kérdés érvényének elméleti alátámasztása. A szakirodalmi összefoglaló fókuszában a szakdolgozat által feldolgozott saját téma áll, ennek fényében kell bemutatásra kerülnie a vonatkozó szakirodalomnak. Általában az elméleti bevezetés az általánosabb elméleti kiindulópontok és fogalmi tisztázás fokozatosan szűkít magára a vizsgált jelenségre

A hipotézisekről részletesebben

A hipotézis tartalmazza a kutató elképzelését a kutatási kérdésben szereplő változókra, azok kapcsolatára vonatkozóan, hozzájárul a vizsgált jelenség alaposabb megismeréséhez. A hipotézis származhat a gyakorlat tapasztalataiból, ill. elméleti tételek kritikai értékeléséből. A szakszerű hipotézisalkotás következménye: a magyarázó erő, a világos, egyértelmű, tömör ítélet formájában történő megfogalmazás, az igazolhatóság (elvethetőség), a módszertani megvalósíthatóság. Hipotézis-tesztelés esetén a hipotézisek lehetnek egymással összefüggőek, akár hierarchikusan szervezettek is.

A módszerekről részletesebben

A módszer leírása a vizsgálati terv megvalósításának részletes dokumentációja, amely „használati útmutatóként” szolgál nemcsak a vizsgálat reprodukálásához vagy későbbi továbbfejlesztéséhez, hanem a kapott eredmények kritikai elemzéséhez is. Az áttekinthetőség érdekében javasolt a következő alfejezetekre osztani: Kísérleti/vizsgálati személyek; MÉRŐESZKÖZÖK (skálák, berendezés, ingeranyag), Eljárás. Ezek mellett a tipikus alfejezetek mellett más fejezetcímek is előfordulhatnak.

Kísérleti/vizsgálati személyek

A vizsgálat populációjának, a vizsgálati/megfigyelési egységnek a meghatározását és jellemzését (átlagéletkor, életkori tartomány, nemek aránya és minden más, a konkrét vizsgálat szempontjából fontos paraméter) foglalja magába. Ismerteti a mintaválasztás módját és kritériumait. A választott empirikus módszer sajátosságainak, a vizsgált hipotézisek és alkalmazott statisztikai eljárások minimum követelményeinek megfelelő számú résztvevő adatait javasolt a műhelymunkához (akár más műhelymunkásokkal, oktatókkal, kutatókkal együttműködve) összegyűjteni. A hipotézis-tesztelés értékéből levon, ha felvett minta nagysága nem elégséges a megfogalmazott hipotézisek ellenőrzéséhez.

MÉRŐESZKÖZÖK

A használt mérőeszközök, berendezés, ingeranyagok részletes leírását tartalmazza. A speciális berendezéshez nem kötött mérőeszközök (pl. teszt, attitűdskála) esetén az elkészítésére vonatkozó szakirodalmi hivatkozást kell feltüntetni annak érdekében, hogy az olvasó ugyanezt a tesztet, skálát be tudja szerezni. Azokat a teszteket, kérdőíveket, melyek esetén a forrás megjelölhető (pl. szerzői joghoz kapcsolódik) nem kell külön csatolni a mellékletben, elegendő a forrás megjelölése. Csak abban az esetben szükséges a mellékletben a teljes tesztet, kérdőívet bemutatni, amennyiben nem ismert a forrása. A külön rendelésre készült eszközről részletes leírást kell adni, illetve bonyolult eszköz esetén rajzot vagy fényképet ajánlatos mellékelni. Az exponált ingeranyagot (pl. képeket) is javasolt a mellékletben csatolni.

Eljárás

A résztvevőknek adott instrukciókat és/vagy ingerfeltételeket és a regisztrált reakciókat és az adatok rögzítésének mikéntjét tartalmazza. Jól követhető és takarékos lírása annak, hogy hogyan zajlott le a kísérlet/vizsgálat. Kérdőíves vizsgálat esetén az alkalmazott módszer megbízhatóságát és érvényességét is itt kell bemutatni. Kvalitatív kutatás (pl. fókuszcsoportos vizsgálat, mélyinterjú) esetén az eljárás menetének részletes bemutatása során le kell írni pontosan az adatnyerés módját

(milyen projektív technikákkal, vizuális ingerekkel, történetalkotási, narratívumelemzési technikákkal, szimbólumokkal, fantáziaképekkel, stb. dolgozott a kutató). Amennyiben lehetséges, ezek csatolandók a mellékletekhez.

Statisztikai módszerek

Itt az adatok elemzésének módja (számítógépes adatfeldolgozás esetén a használt statisztikai program neve és verziószáma, statisztikai próbák) kerül bemutatásra hipotézisenként. Amennyiben az adatfeldolgozás módja nem triviális (pl. tartalomelemzés; a mért adatokból új változók képzése), azt is itt szükséges leírni. Nem kell ismertetni a statisztikai próba képletét, a statisztikai nullhipotézist, de szükséges indokolni a próba megválasztását. Az egyes vizsgálati személyek személyes adatait nem adjuk meg! Az eredmények bemutatásáról részletesebben A statisztikai feldolgozás eredményeinek ismertetését a leíró statisztikával kell kezdeni (pl. átlag, szórás) majd ezután következnek a hipotézisellenőrző statisztikai próbák. A szövegben megadott (pl. „...tehát a mezőfüggők csoportja lassabban tájékozódott a környezetben, mint a mezőfüggetlenek csoportja.”) vagy ábrán, táblázatban ábrázolt eredmények mellett a hipotézist ellenőrző statisztikai próba értékét, szabadságfokát, a kritériumként használt valószínűségi szintet is fel kell tüntetni (pl. $t=2,2$; szabadságfok 42; $p<0,05$ vagy: $t(42)=2,2$; $p<0,05$). A nem szignifikáns eredményeket ugyanúgy riportáljuk, mint a szignifikáns eredményeket. A statisztikai próbák megválasztását itt már nem kell újra indokolni. Az eredeti statisztikai outputokat (pl. SPSS korrelációs táblázatokat) sem a törzsszövegben, sem pedig a mellékletben nem kell bemutatni. A fontosabb eredményeket grafikusán kell ábrázolni vagy táblázatos formában kell bemutatni. Ez esetben az ábra/tábla címében szerepelnie kell, hogy milyen adatok kerülnek bemutatásra. Az ábrákat illetve a táblázatokat azok megjelenési sorrendjében sorszámozni kell (a szövegben ez alapján utalunk rá), ha több van, akkor jó ezeket összefoglalóan egy tábla, ábrajegyzékbe foglalni a dolgozat tartalomjegyzéke után. A dolgozat ezen fejezete kizárólag az adatok és eredmények ismertetését, bemutatását szolgálja részben számszerű, részben szöveges formában. Értelmezésükre nem itt, hanem a Megvitatás, következtetések fejezetben kerül sor.

A megvitatásról, következtetésekről részletesebben

A megvitatás célja értelmezni és értékelni a kapott eredményeket, úgy, hogy elsődleges hangsúlyt kapjon a vizsgálat feltételezése és eredménye közti kapcsolat. Javasolt egy az eredményeket összegző állítással kezdeni, amit követ az eredmények értelmezése a kutatási eredmények integrálása az elméleti bevezetőben is hivatkozott korábbi kutatásokba, elméleti-szemléleti keretbe. Itt kerül sor a vizsgálat erősségeinek, gyenge pontjainak tárgyalására is. Azokat a jellemző hibákat kell csupán tárgyalni, amelyek a kapott eredményeket jelentősen befolyásolták. Kerülni kell a módszertani hiba következményeként való magyarázatukat, hacsak ez valóban nem indokolt.

A hivatkozásokról és az irodalomjegyzékről részletesebben (az APA 6 közlési szabályaiból kiindulva)

Szakirodalmi hivatkozások esetében a szöveg közben vagy a szerző vezetékeve után zárójelben a megjelenés évszámát vagy zárójelben a szerző vezetékeve és vesszővel elválasztva a megjelenés évszámát, illetve az oldalszám(ok)at kell feltüntetni. Azonos szerző(k), ugyanabban az évben született több tanulmányát az évszám után írt a, b, c jelekkel kell megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Külön figyelmet érdemel a bibliográfiai adatoknak a szövegben, illetőleg az irodalomjegyzékben való egyeztetése. Minden a szövegben előforduló hivatkozásnak megtalálhatónak kell lennie az irodalomjegyzékben, amely ezeken túl nem tartalmazhat más hivatkozásokat.

Társszerzőség esetén a szövegközi hivatkozásnál minden szerző vezetékeve ki kell írni (pl. Sekuler és Blake, 2000), de kettőnél több szerzős műre való többszöri hivatkozás esetén, a második hivatkozástól elegendő csak az első szerzőt hivatkozni név szerint (pl. Atkinson és mtsai, 1995). Természetesen a bibliográfiában valamennyi szerző nevét fel kell sorolni a forrásmunka által megadott sorrendben.

Azokban az esetekben, amikor a szövegközi hivatkozás egyszerre több forrásmunkára vonatkozik, érdemes a hivatkozott műveket a megjelenés éve vagy az első szerzők vezetékeve alapján sorrendbe állítani és pontosvesszővel elválasztani [pl. „Számos kiváló összefoglaló munka jelent meg a témában magyarul is (Norman és Nielsen, 1912; Loósz és Katona, 1904; Kovács, 1917).”].

Ha ugyanazon szerző több tanulmányára hivatkozunk összefoglalóan, a megjelenési évszámokat egymástól vesszővel elválasztva kell megadni: „Egyes kutatók (Malter, 1987, 1989, 1996) szerint...” Szó szerinti idézetnél kötelező az idézőjel használata, és a szövegben, amikor az idézett szerző nevével és a mű megjelenési évszámával meg kell adni az idézett szöveg oldalszámát is. Például: „A hat hónapos csecsemők szopási sebessége megnő, ha az egymást követő hangok bármely nyelvben két különböző fonémához tartoznak ...” (Atkinson és Mtsai, 1995, 261. old).

Közvetett hivatkozás esetén (csak abban az esetben, ha elérhetetlen az mű, cikk, könyv, stb., amire a dolgozatíró hivatkozik, és csak utalást olvasott rá egy másik szerzőnél) a szöveg közben a forrás szerző adatai után zárójelben oda kell írni, hogy mely szerző művében található az idézett vélekedés (idézi X, ebben az évben.)

Például: „Lieberman (1982, idézi Moore, 1997) elmélete szerint ...”. Ilyenkor a legelegánsabb, ha az irodalomjegyzékben mindkét mű adatai pontosan, külön tételként szerepelnek, és az idézett mű után zárójelben feltüntetjük, kinek a tanulmányában található meg. Pl.:

Lieberman, A. M. (1982). On finding that speech is special. *American Psychologist*, 37, 148–167. (idézi Moore, 1997) Moore, B. C. J. (1997). *An Introduction to the Psychology of Hearing*. Academic Press, San Diego.

Elfogadható azonban az is, ha a közvetett hivatkozásnál az irodalomjegyzékben csak a forrásműként szereplő munka jelenik meg (a fenti példában Moore könyve).

A közvetett hivatkozás formája a fentiektől kissé eltérhet, ha az olvasott szerzőnél nem található meg a pontos hivatkozás: ekkor a szövegben zárójelben az ismertett szerző a neve után az „é.n.” (évszám nélkül) jelölés alkalmazható: „Lieberman (é.n., idézi Moore, 1997) elmélete ...”. Ilyenkor hátul, az irodalomjegyzékben természetesen csak a kutató által olvasott szerző (példánkban Moore) szerepel.

Az irodalomjegyzékben az összes bibliográfiai adatot pontosan meg kell adni. Az irodalomjegyzékben szereplő forrásmunkák felsorolása az első szerzők neve szerinti szoros ábécé sorrendben történik.

Ha ugyanazon szerző több munkája is szerepel irodalomjegyzékünkben, azokat kronológiai sorrendben kell ismertetni. Ugyanazon szerző azonos évben megjelent munkáinak adatai a szövegközi hivatkozásnál használt, a megjelenés évével folyamatosan egybeírt a, b, c, stb. jelölés alfabetikus sorrendjében jelenjenek meg. A magyar nyelvű hivatkozásnál nincs, az idegen nyelvű hivatkozásoknál van vessző a vezetéknev után. A tudományos fokozatokat (pl. Dr., PhD) nem jelöljük sem a szövegközi hivatkozásoknál, sem pedig az irodalomjegyzékben. Az írott művek leőhelyét dőlt betűvel kell írni: leőhelynek a könyv, illetve a folyóirat címe számít. Elhangzott előadásnál nincs „leőhely”. Egy hivatkozás egy bekezdésbe kerül, a bekezdés típusa „függő” legyen.

Folyóiratcikkek esetében:

A szerző(k) vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűi (megjelenés éve). A cikk címe. A folyóirat címe, kötetszám(füzettség), az idézett cikk oldalszáma tól–ig. Pl.:

Compton, W.C., Smith, M.L., Cornish, K.A. és Qualls, D.L. (1996). Factor Structure of Mental Health Measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 406–413.

Könyvek esetében: A szerző(k) vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűi. (megjelenés éve). A könyv címe. Kiadó, Megjelenés helye. Pl.: Ender, N. S., Magnusson, D. (1976a). *Interactional psychology and personality*. Washington: Hemisphere.

Tanulmánygyűjtemények esetén:

von Bertalanffy, L. (1952). Theoretical models in biology and psychology. In Krech, D., Klein, G. S. (eds) *Theoretical models and personality theory*. 155–170. Duke University Press, Durnham.

On-line hivatkozások esetén:

On-line folyóiratok

A szerző(k) vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűi (megjelenés éve). A cikk címe. A folyóirat címe, kötetszám, letöltve: év. hónap nap. teljes URL vagy DOI.

Online dokumentumok

A szerző(k) vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűi (megjelenés éve). A cikk címe. teljes URL vagy DOI. (letöltve: év. hónap nap.). Mead, G. H. (1913). The Social Self. URL: <http://psychclassics.yorku.ca/Mead/socialself.htm> (letöltve: 2008. március 9.)

Konferencia-, egyetemi előadások esetén: A szerző(k) vezetékneve és keresztnévének kezdőbetűi (az előadás megtartásának éve) Az előadás címe. A kongresszus vagy rendezvény pontos neve, helye, dátuma (év, hó, nap).

Kállai J. (2010). Társas kapcsolatok kognitív idegtudományi alapmechanizmusai. Előadás a Magyar Pszichológiai Társaság XIX. Országos Tudományos Nagygyűlésén. Pécs, 2010. május 27–29.

Bányai É. (2010). Affektív pszichológia. Előadás a pszichológia nappali BA képzésben. Eötvös Loránd Tudományegyetem. 2010 őszi félév.